

саме розробляє стандарти ціноутворення і єдині бази ціні на кожен виріб у загальних масштабах. Відхилення від них допускаються лише у ситуаціях, спричинених занадто жорсткою конкуренцією. В таких випадках гнучкість ціні досягається за допомогою знижок відносно преїскурантної ціни.

В залежності від цілей і стратегії, що розробляються у виробничому відділенні, визначаються основні напрямки цінової політики, а саме : орієнтація на забезпечення рентабельності виробництва, на рівень якості товару, на ринкові умови та конкуренцію, на збереження чи збільшення ринкової частки, на стабільність ціні в наступному плановому періоді. Таким чином, звідси випливає, що ціна як економічна категорія відображає умови або економічні відносини реалізації товарів. Вона є груповим виразом вартості, оскільки відображає рівень господарювання. Крім того, рівень ціні на підприємстві може носити як обліково-аналітичний характер так і стимулюючий, що в свою чергу відіграє немало важливу роль. Адже, це є прямим сприянням пошуку резервів для зниження собівартості, зменшенню конкурентної боротьби за ринки збуту та переливу капіталу з однієї галузі в іншу. А це в свою чергу призводить до численних змін (як в позитивну так і негативну сторону) загального становища підприємства та його становища на ринку. На нашу думку в наш час було б варто прилити більше уваги ціноутворенню на підприємствах. Адже зазвичай підприємство опиняється в скрутному становищі аналізуючи всі фактори ціноутворення та власні витрати при встановленні ціни. Все це наслідки багатьох причин, але найбільшої шкоди, на нашу думку, завдає недосконала податкова система. Тож насамперед при аналізі проблем ціноутворення слід було б переглянути підґрунтя державного оподаткування і узгодити його з усіма причетними чинниками.

Список використаної літератури

1. Бойчак І. М., Харів Н.С., Хопчан М.І. Економіка підприємств. - Л.: Сполом, 1999.
2. Горфинкель В.Я., Швандар В.А. Экономика предприятия. - М.: Юнити, 1998.
3. Месель-Веселяк В.Я. Аграрна реформа і організаційно-економічні трансформації у сільському господарстві: доповідь на 12-х річних зборах Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників 25-26 лютого 2010 року. К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2010. – 57 с.
4. Примак Т. О. Економіка підприємств. - К.: МАУП, 1999.

УДК: 338.4:339.137.2:633.1

ВИРОБНИЦТВО ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЗЕРНА

Руда О. Л., асистент

Вінницький національний аграрний університет

The question of competitiveness of products, and basic factors which determine a competitiveness, is investigational in the article. Efficiency of production of grain is analysed.

В статье исследован вопрос конкурентоспособности продукции, и основные факторы, которые определяют конкурентоспособность. Проанализирована эффективность производства зерна.

Вступ. Виробництво зерна в Україні історично посідає одне з основних місць у розвитку сільського господарства, використовується у ряді промислових виробництв, забезпечує кормові ресурси, має велике значення у формуванні експортних поставок продовольчих товарів держави. Україна належить до провідних держав-зерновиробників світу, а у липні 2008 р. – червні 2009 р. Україна поставила на зовнішні ринки 24,7 млн. т зерна, що дозволило їй увійти в трійку найбільших світових зернових експортерів.

Останнім часом все частіше українські науковці переймаються питаннями конкурентоспроможності, при чому набуває особливої важливості не тільки конкурентоспроможність

країни або агропромислового комплексу, а зокрема і зернового підкомплексу і зерна – як однієї з провідних ланок продовольчої безпеки країни. Також вступ України до Світової організації торгівлі та налагодження євроінтеграційних відносин вимагає вирішення питань поліпшення конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників різних форм власності і господарювання.

Постановка задачі Актуальні дослідження питань теорії і практики конкуренції, конкурентоспроможності продукції присвячені праці багатьох учених. Значний внесок до розвитку теорії конкуренції внесли такі учені-економісти: А. Бабенко, А. Сміт, Д. Рікардо, З. Борисенко, М. Портер, Ю. Голляк та інші. Проблеми, пов'язані з адаптацією сільськогосподарських підприємств до умов ринку, досліджували В. В. Юрчишин, В. І. Бойко, В. І. Криворучко, В. Я. Месель-Веселяк, О. М. Шпичак, П. Т. Саблук та інші.

Метою даної статті є аналіз стану зерновиробництва у Вінницькій області, та дослідження конкурентоспроможності зерна в сучасних умовах.

Результати. Виробництво зерна є формуючою основою для сільськогосподарського виробництва регіону. Зернова галузь формує базу для виробництва деяких видів промислової продукції, є важливим джерелом для створення кормової бази, займає передові позиції у формуванні експортної політики. Сталий рівень виробництва зернових є запорукою продовольчої безпеки. Саме тому, визначення напряму підвищення конкурентного рівня виробництва зернових у регіоні має пріоритетне значення.

Зазначимо, що зернове господарство Вінницької області є одним із найпотужніших в Україні. Функціонування зернового господарства на початок 2008 р. забезпечували всього 74915 суб'єктів – 3,4% загальноукраїнського показника, а саме: 160 сільськогосподарських товариств; 123 державних селянських (фермерських) господарств та 72612 ділянок для ведення товарного сільськогосподарського виробництва. У 2008 р. в Вінницькій області було вироблено 33776,1 тис. ц зернових, що є найвищим показником за останні 15 років. У 2009 році виробництво зернових становило 30922,6 тис. ц., що перевищує даний показник за 1995 рік на 11478,2 тис. ц зерна.

На тлі загальноукраїнських процесів регіон не втратив своїх позицій. За цей період відбулось значне збільшення абсолютних показників валових зборів усіх основних видів зернових культур, окрім вівса, гречки, проса та зернобобових. Проте значне зменшення валових зборів останніх говорить на користь розвитку зернового господарства, оскільки ці культури у порівнянні з іншими мають набагато нижчу урожайність і висівається в разі невдалої зимівлі озимої пшениці [3].

Як відомо, основними показниками конкурентоспроможності продукції у сільському господарстві виступає рентабельність виробництва, собівартість (таблиця 1).

Таблиця 1

Ефективність виробництва зерна

Показники	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	Відхилення 2008 р. від 2004 р. (+;-)
Урожайність, ц/га	27,8	26,3	27,5	24,3	41,7	13,9
Повна собівартість 1 ц., грн.	39,93	41,78	47,12	67,47	66,85	26,92
Ціна реалізації 1 ц., грн.	48,54	44,37	54,05	85,95	75,50	26,96
Прибуток (збиток), тис.грн	80170,6	26692,7	74336,2	147709,7	114284,6	34114
Рентабельність, %	21,6	6,2	14,7	27,4	13,0	-8,6

З даної таблиці видно, що зернова галузь є прибутковою, оскільки протягом п'яти досліджуваних років прибуток збільшується. Також позитивним для галузі є збільшення урожайності зерна.

Важливим чинником підвищення конкурентоспроможності продукції є її собівартість, яка прямо залежить від витрат на її виробництво. З даних таблиці видно що показник собівартості зростає, що призводить до зниження рентабельності та конкурентоспроможності.

Також до основних чинників, які визначають конкурентоспроможність зерна на ринку, відносять його якість та вартість, адже відомо, що на ринку конкурують не ціни, а якість і витрати. Вітчизняний ринок зерна є конкурентним ринком і характеризується великою кількістю учасників ринкових відносин. Тому товаровиробники зерна змушені приділяти велику увагу якості продукції, так як за умов конкуренції без цього неможливо провести збут продукції в необхідних обсягах і за вигідною ціною. Конкуренція за якістю зобов'язує товаровиробників шукати шляхи удосконалення продукції, що виділяло б її з загальної товарної маси. Особливо важливого значення це набуває в даний час, коли Україна стала членом СОТ.

Проблема якості та конкурентоспроможності вітчизняної продукції аграрного сектору економіки є однією з основних проблем цивілізованого розвитку ринкових відносин в Україні. Важливим завданням виробництва сільськогосподарської продукції є всебічне збільшення споживчих властивостей і водночас підвищення ступеня корисності, яка втілена в якості.

Високий рівень якості продукції є передумовою високого рівня її конкурентоспроможності. Зернова продукція, яка відповідає вітчизняним і міжнародним стандартам з якості, користується попитом у споживачів та дає сільськогосподарському підприємству можливість займати достатню частку як вітчизняного, так і світового ринку, є запорукою економічного розвитку зернопродуктової галузі [4].

В останні роки зниження якісних показників розвитку виробництва зерна обумовлено, перш за все, причинами, які не залежать від сільськогосподарських підприємств і є спільними для всієї України. Серед них такі: несвоєчасність і неякісність проведення технологічних операцій у зв'язку з дефіцитом оборотних засобів для придбання необхідних виробничих ресурсів (пально-мастильних матеріалів, засобів захисту, добрив тощо); незадовільний стан інфраструктури заготівельної сфери; фінансово-кредитної системи та системи насінництва.

Тому, для підвищення конкурентоспроможності зернової продукції та економічної ефективності її виробництва доцільною є орієнтація аграрних підприємств на високу якість зерна, раціональне використання виробничого потенціалу та зниження виробничих витрат.

Поступовий перехід України до міжнародновизнаної системи стандартів ставить певні вимоги до рівня діяльності лабораторій якості зерна, методик, які застосовуються, та відповідного випробувального обладнання. Українська зернова галузь повинна розвивати свої можливості, щоб більш ефективно реагувати на швидкі зміни в міжнародних стандартах та класифікаційній системі зерна.

Висновки. Для того, щоб українське зерно було конкурентоспроможним на зовнішньому ринку необхідно привести національну систему стандартизації у повну відповідність до міжнародних та європейських стандартів та норм, а також створити привабливе та безпечне інвестиційне середовище.

Отже, для забезпечення поліпшення якісних характеристик продукції сільського господарства та її конкурентоспроможності необхідно: удосконалювати систему техніко-технологічних й агротехнічних заходів виробництва продукції та її збуту; впроваджувати у виробництво нові енергозберігаючі технології вирощування, транспортування, зберігання, переробки і реалізації продукції; здійснювати відповідний контроль за якістю продукції на всіх етапах її виробництва та збуту; впроваджувати у виробництво нові високоврожайні сорти й гібриди сільськогосподарських культур, високопродуктивні породи тварин і птиці; запроваджувати нові технологічні проекти, які базуються на сучасних досягненнях аграрної науки; інтенсифікувати виробництво за рахунок використання сучасних технологій; виконувати комплекс робіт, пов'язаних із відтворенням, підвищенням та охороною родючості ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення; розвивати інфраструктуру аграрного ринку, а також контролювати інноваційну спрямованість розвитку агропромислового комплексу.

Список використаної літератури

1. Волошин Р. Методологія дослідження конкурентоспроможності зерна / Р. Волошин // Галицький економічний вісник. – 2009. - №1 (22). – С. 174 – 180.
2. Дорофей Т.Ю. Формування конкурентоспроможності та якості ринку зерна в регіоні / Т.Ю. Дорофей // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №2. – С. 183 – 186.
3. Калетнік Г.М., Пепа Т.В., Ціхановська В.М. Територіальна організація зерно продуктового комплексу регіону та напрямки його удосконалення. Монографія. – Вінниця: Вінницька газета, 2010. – 180 с.
4. Франченко Л.О. Якість як передумова конкурентоспроможності зернової продукції / Л. О. Франченко // Розвиток аграрного виробництва в умовах світової фінансово-економічної кризи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (у заочній формі) – Київ , 2009. – С. 138–143.

УДК 368.1:63

**МЕХАНІЗМ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТРАХОВОГО
ВІДШКОДУВАННЯ В ГАЛУЗІ АПК НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РИНКОВИХ
ВІДНОСИН**

*О. В. Марценюк-Розарьонова, асистент,
А. О. Ірклій, студ.*

Вінницький національний аграрний університет

Maintenance of concept "insurance" is specified at the terms of development of modern market economy, essence of which consists in possibility of creation of additional own defence and clients. Investigational efficiency of insurance activity in APK, optimum antikrizovi strategies of its development are offered. The features of insurance reimbursement of losses and losses are certain as a result of damage of resources in APK. Suggestions and recommendations are resulted in relation to the improvement of development of insurance relations.

Уточнено содержание понятия "страхование" при условиях развития современной рыночной экономики, суть которого заключается в возможности создания дополнительной собственной защиты и клиентов. Исследовано эффективность страховой деятельности в АПК, предложены оптимальные антикризисные стратегии ее развития. Определены особенности страхового возмещения убытков и потерь в результате повреждения ресурсов в АПК. Приведены предложения и рекомендации относительно усовершенствования развития страховых отношений.

Вступ. Страхування виконує важливу роль в усьому світі як в країнах з високим, так і з дуже низьким рівнем економічного розвитку. Загалом, можна сказати, що чим вищим є економічний розвиток країни, тим більшу роль грає страхування як засіб економічної безпеки. Тобто страхування відіграє важливу економічну і соціальну роль як для окремих осіб, так і для суспільства, адже дає можливість застрахувати себе від негативних фінансових наслідків, а також заощаджувати гроші зручним способом [1].

Постановка задачі. Метою даної статті є дослідження основних проблем розвитку страхування в Україні, а також розробка обґрунтованих пропозицій і практичних рекомендацій щодо розвитку відносин страхового відшкодування збитків і втрат в АПК.

Актуальність роботи полягає у тому, що на сьогодні роль страхової діяльності в Україні загалом недооцінюється. Найбільш проблемним питанням у розвитку економіки є розробка комплексу заходів щодо створення повноцінного страхового ринку як обов'язкового атрибуту ринкової економіки.

Роль і місце вітчизняного страхування залишаються дуже незначними та не відповідають тим завданням, які стоять перед Україною в сучасних умовах розвитку ринкової економіки. Перед страховими компаніями виникає дуже багато проблем, які потребують якнайшвидшого вирішення.